

GULA PRESSEN

NUMMER 1 • FEBRUARI 2016

MEDLEMSTIDNING FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

CAROLA HÄGG • LÄTTLÄST OM IPAD • HÖGLÄSNING

s. 7

s. 16

s. 18

s. 20

Innehåll

Ledare 3

Socialvårdslagen förnyades, vad ändras? 4

Projektledare anställs 4

Ny bok om ipad 5

Job Shadow Day 2016 7

Jobbskuggningsdagen ordnas i år
onsdagen den 27 april.

Äntligen hemma 8

Boende under lupp 12

Teckna med Sandra Westerholm 14

Högläsning öppnar ögon 16

Att läsa högt är nyttigt och givande för alla,
inte bara för dem som lyssnar, utan också
för dem som läser.

Carola Hägg är också författare 18

Ny dagverksamhet på svenska 20

Bilder från självständighetsfesten 22

Om självbestämmande i Jakobstad 23

Lätt att ladda ner appar 24

Idrottsdagarna belönades 25

Föreningarna 26

GULA PRESSEN

är FDUV:s medlemstidning som berättar om aktuella och kommande evenemang, intressanta företeelser och senaste nytt inom branschen. Tidningen skickas till alla DUV-medlemmar.

NÄSTA NUMMER

utkommer vecka 20. Skicka material senast tisdag 19 april.

RESPONS OCH MATERIAL

till gulapressen@fduv.fi eller per post till Gula Pressen | FDUV Nordenskiöldsgatan 18 A 00250 Helsingfors

UTGIVARE

FDUV Nordenskiöldsgatan 18 A 00250 Helsingfors tfn (09) 434 23 60

ANSVARIG UTGIVARE

Lisbeth Hemgård lisbeth.hemgard@fduv.fi

REDAKTIONSSSEKRETERARE

Laura Rahka laura.rahka@fduv.fi

REDAKTÖR

Solveig Arle / LL-Center solveig.arle@fduv.fi

LAYOUT

Laura Rahka

PÄRMBILD

Foto: Laura Rahka

ADRESSFÖRÄNDRINGAR

FDUV Nordenskiöldsgatan 18 A 00250 Helsingfors tfn (09) 434 23 60 e-post: fduv@fduv.fi

UPPLAGA

2 600

TRYCKERI

Fram Vasa 2015

Valfrihet och personlig budgetering

I den förestående vårdreformen vill regeringen lyfta fram valfriheten som en av de viktiga förnyelserna. Men vad betyder valfrihet för personer med utvecklingsstörning?

Ett arbetssätt som ökar både självbestämmande och valfrihet för personer med utvecklingsstörning är personlig budgetering. I Finland har Kehitysvammaisten Palvelusäätiö arbetat mycket med personlig budgetering i bland annat ett RAY-projekt. Under våren har Palvelusäätiö bjudit in Simon Duffy från Storbritannien för att berätta om hur man infört personlig budgetering där. Han kommer också träffa beslutsfattare inom social- och hälsovården för att berätta om metoden.

Personlig budgetering går ut på att kommunen (i framtiden vårdområdet) tilldelar individen en viss summa pengar för service, utgående från de stödbehov hen har. Stödet och servicen planeras tillsammans med myndigheterna. Det kan handla om personlig assistans eller andra skraddarsydda lösningar men också t.ex. gruppboende om man så önskar.

Metoden förutsätter att personen vet vad hen vill och att det verkligen finns alternativa stödformer och service. Många personer med utvecklingsstörning kan ha svårt att själva välja och känner heller inte till alternativen. Många behöver stöd i att fatta beslut. Det är alltså ingen lätt sak att verkligen få fram varje enskild persons vilja. Ofta kan det gå så att den anhörigas eller personalens vilja styr. Vi har fortfarande få verktyg för att stödja människor i att fatta beslut.

Under våren förnyas även specialomsorgslagen, begränsningsåtgärderna förtydligas och självbestämmande stärks. Men räcker detta? Personlig budgetering kan bli ett bra komplement om man samtidigt utvecklar bra metoder för den egna planeringen och för självbestämmandet.

Lisbeth Hemgård, lisbeth.hemgard@fduv.fi

VÅRKALENDER

MERA INFORMATION PÅ: WWW.FDUV.FI/KALENDER

Februari

20.2 Aktivitetsdag, Kisakeskus, Pojo

Kom med på en aktivitetsdag med bland annat bågskytte, klättring och uteaktiviteter. Pris: 20 euro, måltider och aktiviteter ingår. Busstransport ordnas från huvudstadsregionen om intresse finns. Mera info: jon.jakobsson@fduv.fi 040 865 38 88.

25.2 Kara-träff i Mellersta Österbotten

Kom och träffa pappor, umgås och utbyt tankar. Vi bowlar på Cinema Bowling. Anmälningar senast 23.2 till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

Mars

2.3 Finland förändras – vart är vi på väg? Folkhälsans seniorhus, Helsingfors kl. 16.30–18.30

Hur påverkar kommande förändringar servicen för personer med utvecklingsstörning och deras anhöriga? Medverkande är juridiskt ombud Erik Munsterhjelm, SAMS och Annette Tallberg, FDUV. Mera info: annette.tallberg@fduv.fi, 040 674 72 47.

2.3 & 13.3 Grundkurs i att skriva lättläst Helsingfors Arbis, kl. 13–15.30

Grundkurs i att skriva lättläst med Solveig Arle från LL-Center. Anmälan via Arbis webbplats.

8–9.3 Konferens om Karlstadmodellen G18, Helsingfors

Karlstadmodellen ger verktyg för daglig språkstimulering och språkträning. Pris: 80 euro för IAKM medlemmar, 100 euro övriga. Anmälan senast 1.2: aboland@duv.fi. Information: fduv.fi/kalender.

April

2.4 Fantasihuset Annegården Helsingfors, kl. 11–15

Ta del av teaterföreläsningar och workshops med bland annat dans och pyssel. I FDUV:s ”tysta rum” kan du njuta av en lugn stund i en lugn miljö med avslappnande musik.

6.4 Lättläst skrivarkurs Helsingfors Arbis kl. 13–15.30

En skrivarkurs där deltagarna arbetar med sina egna lättlästa texter. Lärare är Solveig Arle, LL-Center. Anmälan via Arbis webbplats.

17–22.4 Må bra-dagar med semesterstöd Härmä badhotell, Österbotten

Må bra-dagarna är för vuxna med utvecklingsstörning med följeslagare. Prova på vattengymnastik, sittgymnastik och stavgång eller njut av massage. **Du betalar själv 22 euro per dygn och resorna till Härmä.** Inkvartering i tvåpersonersrum och helpension ingår. På plats finns 5–6 stödpersoner. **Sista ansökningsdagen är 15.3.2016.** Anvisningar av: jon.jakobsson@fduv.fi eller 040 865 38 88.

23.4 Färre kamper, färre utbrott Kehitysvammaliitto, Helsingfors kl. 9.30–14.00

Den internationellt erkända psykologen och författaren Bo Hejlskov Elfvén från Sverige föreläser för anhöriga om utmanande beteende. Hejlskov Elfvén belyser bland annat hur nedsatt vitalitet kan utlösa utmanande beteende och hur vi med vårt tillvägagångssätt kan inverka på beteendet. Mera information: fduv.fi/kalender.

Läs högt på högläsningdagen 24.2.2016

LL-Center och Selkokeskus ordnar en kampanj på den internationella högläsningdagen 24.2.2016, för att lyfta fram betydelsen av högläsning inom omsorgen. Kampanjens beskyddare är presidentfru Jenni Haukio. I skrivande stund har 40 enheter inom special- och äldreomsorgen anmält att de firar dagen genom att läsa högt tillsammans. Du kan också delta genom att läsa högt för någon som inte själv kan läsa.

ll-center.fi/lasombud

Sällsynta dagen 29.2.2016

Sällsynta dagen, på engelska Rare Disease Day, firas på skottårsdagen för att symbolisera sällsynthet. I år är det internationella temat rösten hos alla som har en sällsynt diagnos. I Finland arrangerar Harvinaiset-nätverket evenemang på olika håll i landet. Läs mera om dem på harvinaiset.fi/HSP2016.

Rocka sockor 21.3.2016

Nathea Anemyr, tjejen som fick Sverige att rocka sockorna för personer med Downs syndrom år 2015, har ett nytt projekt inför den 21 mars 2016. "Rocka Baby Socks" heter kampanjen som siktar på att alla nyfödda med Downs syndrom i Sverige ska få ett par färgglada och hemstickade sockor i olika färger. Du kan delta genom att dra på sockor eller strumpor i olika tappning, fotografera fötterna och ladda upp bilden på till exempel FDUV:s Facebooksida. Olika är bra!

facebook.com/rockasockorna

Klä dig i blått på världsautismdagen 2.4.2016

På världsautismdagen får monument och byggnader en blå belysning för att uppmärksamma autism, till exempel Sphinx i Egypten, Jesus-statyn i Rio de Janeiro och Empire State Building i New York. Förra året lyste även några finländska byggnader i blått, bland dem Finlandiahuset i Helsingfors och Logomo i Åbo. Du kan delta genom att klä dig i blått. Mera information: www.facebook.com/events/1577741669149938.

Socialvårdslagen förnyades, vad ändras?

Den nya socialvårdslagen trädde i kraft i sin helhet vid årsskiftet 2015–2016. Vad handlar socialvårdslagen om och varför är den viktig för personer med utvecklingsstörning?

Syftet med den förnyade socialvårdslagen är att så långt som möjligt erbjuda alla bra bastjänster. I vanliga fall får personer med utvecklingsstörning tjänster enligt speciallagar, som specialomsorgslagen och handikappservicelagen. Socialvårdslagen är en allmän lag, vilket innebär att man först ska bedöma om tjänsterna i den räcker till, innan man hänvisar till en speciallag.

Om personen har rätt till tjänster enligt flera lagar ska man tillämpa den lag som är mest ändamålsenlig. Det här gäller också om tjänsterna inte är tillräckliga eller om de är omöjliga att arrangera, till exempel då det behövs specialkunskap om utvecklingsstörning för att kunna ge tjänster. Ändamålsenligheten ska prioriteras också då det är mer ekonomiskt fördelaktigt att bevilja tjänsterna enligt speciallagarna.

Enligt den nya socialvårdslagen ska särskild vikt fästas vid barns och ungas rättigheter samt rättigheter för personer i behov av särskilt stöd. En person med funktionsnedsättning definieras inte automatiskt som en person i behov av särskilt stöd, men det kan vara bra för familjen att fundera på om barnet borde definieras så, eftersom vissa tjänster (t.ex. familjevård) i så fall kan beviljas också efter det att barnet fyllt 18 år. Därtill har hemservicen för barnfamiljer stärkts, så att tröskeln att söka hjälp ska vara så låg som möjligt.

I den nya socialvårdslagen stadgas också att en kontaktperson ska utses för var och en som behöver stöd, om det inte är ”uppenbart onödigt”. Till kontaktperson utses vanligtvis en person som den stödbehövande också annars har kontakt med. Det hör till socialvårdens ansvar att man med tillräcklig sakkunskap planerar tjänsterna med familjen. Övriga aktörer är tvungna att delta i serviceplaneringsprocessen och i uppgörandet av klientplanen, om tjänstemannen vid socialväsendet anser det vara befogat.

Socialvårdslagen gäller kommunal socialvård, d.v.s. inte privata aktörer.

FDUV anställer projektkoordinator

FDUV har fått finansiering för ett nytt projekt kring första informationen. Vi anställer en projektkoordinator till Helsingfors.

Projektet handlar om första informationen, det startar år 2016 och pågår till 2018.

Anhöriga till barn med funktionsnedsättning har ofta kontaktat FDUV, Folkhälsan och Autism- och Aspergerförbundet då de har upplevt att de blivit bemötta på ett osakligt och okunnigt sätt när de fått veta om sitt barns funktionsnedsättning, och då de har fått information om möjligheter till stöd. Informationen på förlossningsjukhusen har upplevts som bristfällig, liksom också informationen inom rådgivningsbyråer och skola.

Projektets syfte är att producera och sprida informationsmaterial om hur en funktionsnedsättning påverkar vardagen. Målgruppen är familjer som nyss fått veta att deras barn har en funktionsnedsättning. Barnen kan vara nyfödda men också gå i daghem eller skola – ibland tar det länge innan man förstår att barnet har en funktionsnedsättning. I projektet utarbetas också en utbildningsmodell för hur ett sakligt bemötande i praktiken kunde se ut. Utbildningen riktas till personal inom sjukvården, rådgivningsbyråerna, dagvården och skolan.

Samarbetspartner är Folkhälsan Syd, Förbundet Hem och Skola, Autism- och Aspergerförbundet och Kårkulla samkommun.

Är du intresserad av att arbeta inom projektet? Ta kontakt med verksamhetsledare Lisbeth Hemgård, lisbeth.hemgard@fduv.fi.

Ny bok om Ipad

Lättläst om Ipad är den senaste boken i Lärums serie Lättläst it.

– Det här är en bok för alla som på ett enkelt sätt vill lära sig att använda en Ipad, säger **Malin Beijar**, som har skrivit boken tillsammans med **Carina Frondén**.

Lättläst om Ipad är en instruktionsbok. Boken ger klara och tydliga instruktioner om hur man använder en Ipad, som till exempel hur man gör fingerrörelser och hur man använder appar.

– I boken berättar vi också sådant som hur man laddar ner musik, filmer och appar, berättar Carina Frondén.

Lättläst om Ipad kom ut den 29 januari 2016, så boken är helt ny.

Bra för lärare och handledare

Boken är skriven så att den passar för personer med stora inlärnings-svårigheter, seniorer och personer med begränsade kunskaper i svenska.

– Lättläst om Ipad riktar sig också till lärare och handledare, berättar Carina.

Lärare kan använda boken i sin undervisning, den gör det enklare att förklara saker på ett enkelt och konsekvent sätt.

– Boken passar bra också för den som vill hjälpa en anhörig att använda en Ipad. Dels ger den snabb och överskådlig information om hur man ska göra, dels gör boken det lättare för den anhöriga att förklara rätt och på ett lätt sätt, säger Carina.

Lättläst om Ipad är en del av

Du kan läsa ett utdrag ur boken på s. 24.

projektet Lättläst it, som Lärum har drivit sedan år 2011.

I projektet har man hela tiden samlat in information om vad målgrupperna behöver, och många har önskat sig en bok om Ipad.

– Därför bestämde vi oss för att skriva den här boken. Och när vi har arbetat med Lättläst om Ipad har vi frågat både speciallärare och personer som arbetar med att handleda personer med funktionsnedsättning hurdan de tycker att boken ska vara, berättar Carina.

Boken väckte stort intresse redan innan den kom ut. Om man vill köpa boken kan man till exempel beställa den i Lärums webbshop, som finns på adressen shop.larum.fi.

Man kan också e-posta eller ringa in sin beställning. Adressen är forlaget@larum.fi och numret (06) 319 56 59. Boken kostar 29 euro.

Text: Solveig Arle

Ipad eller pekplatta?

– Man kan göra mycket med en Ipad eller en annan pekplatta, säger Malin Beijar.

Man kan använda pekplattan för att kommunicera eller som stöd för att planera sin dag eller sin vecka.

– I skolan kan pekplattan vara ett stöd om man har läs- eller skrivsvårigheter, säger Malin.

Det är viktigt att fundera på vem som ska använda pekplattan och till vad, innan man skaffar den. Det finns olika pekplattor, som man kan göra olika saker med.

– Är man ute efter att använda pekplattan som hjälpmedel och vill ha en pekplatta utan begränsningar rekommenderar jag en Ipad. Vill man använda pekplattan för att surfa på internet, skicka e-post eller titta på film så fungerar vilken pekplatta som helst.

Johnny Storbacka skuggade på Wasa Teater på Job Shadow Day 22.4.2015. Jobbskuggningen hade ordnats av Kvadratens serviceenhet.

Skugga eller bli skuggad

Jobbskuggningsdagen, Job Shadow Day, ordnas i år onsdagen den 27 april. Dagen är till för att människor med specialbehov ska få pröva på sitt drömjobb.

Under dagen får jobbskuggaren följa med hur ett intressant jobb går till genom att skugga någon som redan arbetar inom yrket.

Syftet med dagen är att jobbskuggaren ska få pröva på drömjobbet och bättre förstå vad som i så fall krävs för att man ska kunna söka ett sådant jobb. Det kan handla om att veta vad man ännu behöver lära sig. Men det handlar också om att förstå sina egna begränsningar.

Hur blir man jobbskuggare? Gör så här:

- Berätta att du vill jobbskugga för någon på FDUV eller Kårkulla.
- Tillsammans funderar ni på vad som kunde vara ditt drömjobb, kanske har du jobbat tidigare och tyckt om det. Ta fasta på vad du kan och vill göra när ni ringar in ett intressant jobb.
- Tillsammans kontaktar ni en lämplig arbetsgivare och frågar om du får jobbskugga jobbet.
- När ni har hittat en arbetsgivare som tar emot dig reder ni ut hur arbetsresan går till, vad du behöver veta om arbetsplatsen som du skuggar på och om arbetsgivaren bjuder dig på mat under dagen.

– Astronaut kan kanske låta som ett drömjobb, men skulle i verkligheten vara ett mardrömsjobb för de flesta av oss eftersom bara få människor har det kunnande och den förmåga som krävs, säger **Walter Fortelius** som koordinerar Job Shadow Day.

– Tänk dig att sitta i ett rymdskepp som pilot utan en aning om vilken knapp du ska trycka på.

I fjol gick 64 jobbskuggare runt om i Svenskfinland till valda arbeten under dagen.

– Enligt en enkät som vi gjorde var åtta av tio personer som deltog nöjda med sin dag förra året. I år hoppas vi få lika många nöjda jobbskuggare, säger Fortelius.

Vad ska en person som tar emot en jobbskuggare göra

- Kom genast överens om vem jobbskuggaren ska skugga på arbetsplatsen.
- Du som tar emot jobbskuggaren funderar på hur du presenterar arbetsdagen, vad jobbskuggaren behöver veta om din arbetsplats och ditt arbete, t.ex. säkerhetsregler är viktiga liksom också var wc och eventuella personalrum finns samt om jobbskuggaren bjuds på mat.
- Kanske planerar du lite extra verksamhet så att ni får en rolig dag. Det är samtidigt viktigt att jobbskuggningsdagen ger rätt bild av din arbetsdag.

Bra att veta om du vill ge en jobbskuggare chansen att en arbetsdag på din arbetsplats

- Jobbskuggningsdagen är inte det samma som att söka jobb, men den kan vara ett sätt att förbereda sig för att söka jobb.
- Vates-stiftelsen försäkrar alla jobbskuggare i åldern 18–70 år under Job Shadow Day 27.4.2016, om de har skickat in ett under-tecknat jobbskuggningsavtal till Vates. Yngre jobbskuggare måste ordna försäkringen på annat sätt, kanske täcker Kårkullas eller en läroinrättnings försäkring Job Shadow Day.
- Tänk dig jobbskuggningsdagen som en presentation av arbetet för en ny arbetstagare. Hur gör ni för att en ny arbetstagare ska känna sig välkommen i arbetsmiljön och samtidigt få viktig information om vad jobbet kräver? Du kan ha stor nytta av jobbskuggningsdagen, som handlar om att visa en person som är intresserad av ditt jobb hur en arbetsdag går till.
- Ingen människa som fått en hjälpande hand i ett svårt läge glömmer det. Kanske kan jobbskuggningen en dag ge dig en drömanställd.

Text: VATES

Mera information:
www.jobshadowday.fi

Villa Huvi

- Plats för 15 ungdomar
- Bostäderna är 40 m² stora och har ett litet kök, sovalkov, badrum, klädrum och terrass med tak.
- Alla bostäder har två dörrar, vilket möjliggör både gemenskap och privatliv enligt hyresgästens önskemål.
- Den ena dörren leder utomhus och den andra till gemensamt kök och vardagsrum.
- Huset har byggts av Aspa-stiftelsen i samarbete med Esbo stad och Villa Huvin ystävät ry.

Läs mera på villahuvi.fi

Katariina sover bättre i sitt hem i Villa Huvi. Hon brukar också vandra omkring överallt i huset.

Jere trivs bra på Villa Huvi. Han gillar att spexa och har en massa humor.

Eeva har inget talat språk, men hon börjar skratta när hon hör bekanta melodier från speldosan.

Äntligen hemma?

Villa Huvi ligger uppe på en backe, längst in på en liten gata i förorten i Esbo. Sedan november bor nio ungdomar med omfattande stödbehov här i sina splittrerna hem.

Villa Huvi kan bli en modell för individuellt boende för personer med omfattande stödbehov. Kan bli, eftersom situationen i skrivande stund är allt annat än optimal.

Föräldrasamarbete från 2008

Av de elva som flyttade in i november, har två personer valt att tillfälligt flytta tillbaka till sina föräldrahem. En av dem råkade ut för en livshotande situation och den andra lämnades ensam i en situation där hen hade behövt stöd.

– Vi har räknat ut att våra ungdomar behöver mera stöd än vad staden allokerat pengar för, säger pappa **Jorma Syväjärvi**.

Han är en av de föräldrar som startade projektet år 2008. En av dem som ville erbjuda sitt barn ett liv där det finns utrymme för privatliv, möjlighet till egna val och samma nivå av livskvalitet och valmöjligheter som andra människor har.

– Trots alla motgångar och utmaningar som vi haft, och oberoende av hur situationen ser ut just nu, skulle jag göra om allt igen.

Sover bättre i eget hem

Jormas dotter Katariina är i dag 27 år, och det här är hennes första egna hem.

Via stadens boendeträning har hon fått pröva på att bo borta

hemifrån på några olika ställen under flera års tid. För familjen var boendeträningen en ögonöppnare.

– Boendeträningen var den bästa flyttningsträningen för Katariina. Hon lärde sig att lita på att saker och ting fungerar också annanstans än hemma.

Katariina hade en egen personlig assistent med sig dag och natt under boendeträningen, vilket var avgörande för att det gick så bra.

– Vi föräldrar fick samtidigt bekanta oss med vad som erbjuds. Men vi tyckte att nivån inte är tillräckligt hög, säger Jorma.

Två dörrar ger mera privatliv

Katariina trivs i sitt nya hem. Hon sover bättre här än i sitt föräldrahem. Och hon kan välja att vara för sig själv eller tillsammans med andra.

– Katariina äter ofta frukost på sitt rum, men sen kan hon vandra omkring överallt i huset. Hon har Rhetts syndrom och kan vara ganska livlig och rastlös, berättar Jorma.

Katariinas rum är vackert inrett med moderna färger. Här finns en soffhörna, en köksalkov, en stor sovalkov och ett rejält badrum. Den ena dörren leder ut till korridoren, men hon har också en dörr som öppnas ut mot trädgården.

Att ha två dörrar betyder att Katariina kan gå ut utan att de andra hyresgästerna ser henne. Principen om två dörrar har utvecklats av Aspa som också byggt Villa Huvi. Två dörrar ger mera utrymme för privatliv.

Vill inte vara besvärlig

Jorma är företagare och bestämmer över sin egen tid. Mycket av hans tid går just nu åt till att sköta Villa Huvis ärenden. Också andra

föräldrar har ställt upp på fortsatt utvecklingsarbete. Och det behövs.

– När ungdomarna flyttade in märkte vi att det fanns byggdamm i ventilationsfiltren, vilket betyder att det finns en hel del damm kvar i hela ventilationssystemet.

– Korridorbelysningen ska bytas ut, eftersom den inte passar om man har epilepsi. Det saknas också skenor i taket vid sovalkoverna, och när taket nu rivits upp har det blivit en dyr affär. En av trappavsatserna utanför saknar galler, vilket kan leda till att den blir jättehal.

Sammanlagt har föräldrarna under hela projektets gång satt in tusentals arbetstimmar på planering, möten och helt konkret stöd.

– Sedan starten i november har 3–7 familjer varit på Villa Huvi varje kväll för att fylla luckorna när personalen inte räcker till.

Enligt Jorma finns det ett stort behov av vidareutbildning för personalen. Vissa föräldrar utför än så länge vissa medicinska åtgärder som personalen inte har kunnat till.

Just nu är Katariina inte här på grund av hälsoskäl. Men när hon är här besöker eller ringer familjen henne varje dag. Jorma och en annan pappa är också med i alla förhandlingar och i att försöka pressa staden att öka personalresurserna.

Känner du dig som en besvärlig förälder?

– Vi upplevs säkert som besvärliga, men det är inte så att vi vill vara det, tvärtom. Vårt mål är nog att vara så långt ifrån det här stället som möjligt. Men ännu fungerar det inte som det ska.

Vad fungerar bra, då?

– Huset är jättefint och bra. Och så har vi föräldrar fått en fin sammanhållning och lärt känna varandra bra, säger Jorma.

– Det finns också många andra som försöker sitt bästa. Nu gäller det att se till att rekryteringen av ny personal lyckas.

– Särskilt glad är jag för att ha fått möjlighet att lära känna alla fina personer, som bor här i Villa Huvi, säger Jorma.

Jere, Eeva, Katariina och Jami

Jag besöker Villa Huvi två gånger, den ena för att intervjua Jorma Syväjärvi, den andra för att fotografera. När jag fotograferar, träffar jag Jere, Eeva, Katariina och Jami.

Eeva och Katariina kommunicerar inte med mig, men Eeva är uppmärksam och lyssnar på allt. Hon skrattar och njuter när hennes vårdare tar fram speldosor och lägger dem i hennes famn. Hon skrattar också när vårdarna hjälper Jere att sitta upprätt i hans rullstol.

Jere vill först inte bli fotograferad, men när jag förklarar var bilderna publiceras och frågar honom på nytt, ändrar han sig. Han är suverän på att manövrera sin rullstol. När jag frågar honom vad hans favoritställe är, pilar han iväg till allrummet och gömmer sig bakom ett draperi. När jag ska fotografera honom, går jag bakåt för att få en bra komposition, och då överraskar han mig med att komma körande rakt mot mig. Det blir en rolig fotoserie.

Jami är nyfiken på vad jag gör på Villa Huvi. Han berättar att det här är hans första egna hem och att han trivs bra här. Hans mamma kommer ofta på besök. Och hans flickvän ska komma på besök i helgen.

Text och foto: Laura Rahka

Boende under lupp

Under 2015 reste en arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriet runt till specialomsorgsdistrikten för att följa hur boendet har utvecklats sedan boendeprogrammet KEHAS) startades år 2010. FDUV deltog i uppföljningen.

Att bo som alla andra

Boendeprogrammet utgår från artikel 19 i FN:s funktionshinderkonvention. Enligt den har var och en rätt att välja hur, var och med vem man vill bo. För att detta ska lyckas måste tjänsterna i närsamhället utvecklas. Den statliga styrningen har förverkligats via bl.a. finansiering för byggande och renovering av bostäder för personer med utvecklingsstörning.

Gruppboendestäder vanligast

Den slutliga rapporten publiceras i februari 2016, men redan nu står det klart att en överväldigande del av finansieringen har gått till att bygga gruppboendestäder för femton personer. Enligt THL:s statistik (THL, 2015) har institutionsvården minskat med 55 procent under 2000-talet, medan boendeformen med nattövervakning (traditionellt gruppboende) har ökat med 157 procent.

Samtidigt visar Miljöministeriets utredningar att många kunde bo mera självständigt, i en egen lägenhet med tjänster i hemmet och möjlighet till socialt umgänge i närheten av bostaden. Att många väljer en boendeform som är tyngre än nödvändigt beror på till exempel oro över att bli ensam och attityder.

Inom ramen för boendeprogrammet har man också utvecklat många goda modeller, bland annat inom projektet Mitt i vardagen. I till exempel boendenätverk börjar man med att tillsammans med flyttarna utreda vilka allmänna tjänster som redan finns (t.ex. butik, apotek) och planerar boendet enligt behov.

Viktigt i så gott som alla modeller är att planera för att det sociala livet ska fungera bra. Alla modeller som hittills har prövats inom projektet har visat sig vara kostnadseffektiva då man genom noggrann planering riktat resurserna rätt.

Attityder eller ekonomiska realiteter?

En utmaning är de attityder som finns bland beslutsfattare om att personer med utvecklingsstörning mår bäst av att bo i grupp.

Under vintern har vi i Hufvudstadsbladet fått följa debatten om rätten till personlig assistans i eget hem. Enligt debatten är det (i nämnda kommuner) kutym att personer med grav utvecklingsstörning bor i gruppboende och att assistans i hemmet därmed inte är möjligt.

Detta synsätt är fortsättningsvis vanligt, trots att man i olika programförklaringar har konstaterat att också personer med stort stödbehov ska kunna bo i egen lägenhet och få det stöd de behöver i hemmet. Alltså fortsätter man att utveckla grupplösningar, ofta med hänvisning till trygghetsaspekten och ekonomiska orsaker. Byggande av bostäder är ändå investeringar på lång sikt och gruppboendelösningar är inte en lämplig boendeform för alla.

Personlig assistans – endast för fritid?

Enligt lagen ska även personer med stort stödbehov ha tillgång till skräddarsydda tjänster, exempelvis personlig assistans, för att kunna göra egna val och leva ett självständigt liv. Men enligt Högsta förvaltningsdomstolens senaste beslut (HFD 2016:7) kring personlig assistans kunde målsäganden nog ”definiera behovet av assistans och innehållet i den” för fritidssysselsättningar, men inte för boende. Motiveringen var att behovet av assistans verkade bestämmas av någon utomstående. Tidigare rättsfall har ändå visat att ribban inte får läggas för högt då man utreder om personen kan definiera sitt eget stödbehov. Personen har också rätt till stöd i att fatta beslut. För att målen i boendeprogrammet ska kunna uppfyllas bör individuellt stöd utvecklas så att alla, också de med stort stödbehov, kan få tillgång till det.

Annette Tallberg, annette.tallberg@fduv.fi

Källor: Pitkänen S., Törmä S., Huotari K., Puumalainen J. ”Joustavalla tuella tavalliseen asumiseen”. Miljöministeriets rapporter 20/2015. THL. Sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut 2014. 21/2015.

Vill du veta mera om FDUV:s arbete kring boende? Läs mera på vår webbplats fduv.fi/boende eller kontakta Elina Sagne-Ollikainen, elina@fduv.fi.

Teckna med mig

– Man kan ta i ett barns händer och göra ett tecken tillsammans, låta barnet känna på ordet. Hur visar du någon hur tungan ska röra sig i munnen då man säger ett ord? säger teckenspråkshandledaren Sandra Westerholm.

Sandra Westerholm lär ut tecken som stöd åt barn, föräldrar, lärare och annan personal.

– De flesta av ”mina barn” är barn med Downs syndrom, men jag har också barn med sen talutveckling och barn med en hörsel-skada.

Bland de downbarn Sandra jobbar med finns flera femåringar som hon har jobbat med sedan de var ungefär nio månader gamla.

– I början fokuserar jag på föräldrarna och personalen på daghemmet eller skolan och lär dem tecken, berättar Sandra.

– Senare blir det mycket lek med barnen, jag sjunger, leker och spelar olika spel med både barn och vuxna för att få igång tecknandet.

Sandra och familjen kommer överens om hur mycket hon är med barnet, med föräldrarna, och på dagis eller i skolan.

– Jag försöker få alla med och teckna. Om barnet är på dagis åtta timmar om dagen är det ingen bra lösning att man bara tecknar hemma.

Sandra betonar att det är viktigt att personalen på dagis och i skolan tecknar för alla barn, att teck-

nandet inte blir nånting konstigt som man gör med bara ett barn.

– Barn vill vara som alla andra. De vill inte vara den enda som tecknar.

Via ett barns teckentimmar får alltså många barn tillgång till stödtecken.

– Jag går till dagisgruppen, där jag berättar sagor och sjunger med alla barnen med hjälp av tecken och bilder. Det är viktigt att alla, både barn och vuxna kan få ta del av den här teckenundervisningen, så att de kan få ett bredare teckenförråd, kunskap och förståelse.

Sandra jobbar inte bara via de timmar ett barn får sig tilldelade, hon anlitas också till exempel av skolor, Habben, Kårkullaenheter och medborgarinstitut.

Skillnad mellan kommuner

Det är kommunerna som anlitar Sandra. För att en familj ska få tillgång till hennes tjänster måste en läkare eller talterapeut konstatera att behovet finns. Sedan får man rätt att anlita Sandra ett visst antal timmar.

– Det vanligaste är 40 timmar, för ett år. Men i vissa kommuner kan man få mer, och i andra kommuner ger de bara 20 timmar åt gången.

I många fall skulle det vara bättre om man fick fler timmar direkt i stället för att göra nya ansökningar så ofta. Men Sandra betonar att

– Barn vill vara som alla andra. De vill inte vara den enda som tecknar.

det finns barn som får 10 timmar, en gång, och det räcker.

Kommunerna betalar också olika lön, och vissa kommuner betalar reseersättning och lön för restiden, medan andra inte gör det. Sandra jobbar i hela Södra Finland, men de ekonomiska realiteterna leder till att hon inte kan ta emot jobb i alla kommuner.

Just nu finns Sandras barn i sju olika kommuner, men ibland har hon jobbat i elva olika kommuner. Det blir många timmar i bilen.

Mest på finska

– Ungefär 70 procent av mitt jobb är på finska just nu, berättar Sandra.

Tecknen är delvis olika på finska och svenska, och det finns många parallella tecken på samma språk, Sandra säger att hon kan fem olika tecken för yoghurt.

– Det är som dialekter.

Sandra får helt enkelt hålla reda på vilka tecken som används av en viss familj, på en ort eller i en skola.

Text: Solveig Arle

Du kan läsa mer om Sandra Westerholm på hennes webbsida www.teckna.fi.

Bilder av finlandssvenska tecken hittar du på www.handlaget.fi.

Tecken som stöd

- Tecken som stöd är en metod att stödja kommunikationen.
- Tecken som stöd är inte detsamma som teckenspråk, men stödtecknen bygger på teckenspråkets tecken.
- Tecknen används tillsammans med tal, som stöd vid språkutveckling och på den nivå där personen befinner sig.
- Tecknen underlättar förståelse och lärande. Tecknen kan också fungera som ersättning för talat språk.
- Stödtecknen är till för hörande personer med försenad eller avvikande språkutveckling.
- De används ofta av och till hörande personer med utvecklingsstörning.
- Andra målgrupper är personer med tal- och språkstörningar och personer med hörselnedsättning.
- Behov av stödtecknen kan vara övergående, så att tecknen används medan man utvecklar det talade språket.

Lässtunder öppnar ögon

Språket utvecklas bättre hos barn ju tidigare man börjar läsa för dem. Högläsning har också kopplats till ökad hjärnaktivitet hos barn. Högläsning är minst lika nyttigt för vuxna som inte själv kan läsa.

Fira högläsningdagen 24.2
– läs högt för någon som inte
själv kan läsa! Läs mera på sidan 5.

– Erfarenheter från projekt i både Sverige och Finland tyder på att högläsning inom specialomsorgen är både nyttigt och givande för alla. Det öppnar ögon, inte bara hos dem som lyssnar, utan också hos dem som läser, säger Johanna Rutenberg vid LL-Center som hör till FDUV.

Dämpar oro, livar upp

Johanna Rutenberg har hållit i trådarna för läsombudsverksamheten sedan år 2010. I dag finns det över 100 utbildade läsombud inom special- och äldreomsorgen. LL-Center har också utbildat 25 frivilliga högläsare.

En enkät som gjordes år 2012 bekräftade många av de erfarenheter som tidigare samlats in via läsombudsverksamheten i Sverige.

– I de flesta fall ger högläsning en möjlighet till en lugn stund och till gemenskap. Lässtunden kan också dämpa oro och ångest.

Samtidigt kan högläsning liva upp och ge mening och innehåll, särskilt om dagarna inte innehåller så mycket annat program.

– Läsning är enkelt att genomföra, och kräver inte så mycket resurser. Läsningen kan också bidra till att man sparar tid, om till exempel oron minskar.

En högläsningstund är givande, också för personalen.

– När man sitter och läser en bok tillsammans kan det trigga en diskussion. Någon kanske vill dela med sig av sina minnen. När personalen lär sig om sina klienter kan det inverka på vården också i andra situationer.

Enligt forskning ökar textförståelsen för personer med utvecklingsstörning om man läser högt och diskuterar det man läst. Många har svårt att ta till sig texter genom att läsa själv.

”Lässtunderna har lett till mera tillit och att man vågar berätta om bekymmer.”

– När man läser högt kan man öppna upp och förklara svåra ord eller diskutera det man läser. Därför är det viktigt att det är en människa som läser, till skillnad från en talbok som inte tar pauser och förklarar.

– Högläsning kan också användas som verktyg för att bearbeta olika, ibland svåra saker.

Det kan handla om praktiska saker, såsom hygien. Men det kan också handla om sådant som är svårt att uttrycka i ord, såsom döden eller drömmar.

– När en ung kvinna drömde om att bli mamma, läste hon och läsombudet en bok och diskuterade hur det kan vara på riktigt.

Samtidigt är det viktigt att lässtunden är kravlös, man ska inte prestera läsandet.

– Det är inget självändamål att avverka ett visst antal sidor. Ibland kan diskussionen vara det viktigaste.

Väcker starka känslor

Den som läser högt har ett ansvar för att styra diskussionen, och se till att alla har möjlighet att tala.

– Det här ska inte heller förknippas med krav, till exempel att alla tvingas säga sin åsikt. Men om någon dominerar diskussionen är det bra att försöka locka de andra till att prata och berätta.

Att leda en diskussion är ofta mera utmanande för en frivillig högläsare, eftersom man kanske inte känner personerna så bra.

– Läsandet kan väcka starka känslor, och då ska man veta hur man ska handskas med det. Ibland måste man också kunna bryta alltför intima och känsliga berättelser.

Lässtunden kan också ge möjlighet till social träning. Man får öva sig i att lyssna, låta andra tala och säga sin åsikt. Man får också lära sig nyttiga saker.

– En del läsombud har faktiskt varit överraskade över att det verkligen fungerar, och att det inte bara handlar om läsning.

Vidgar vyer

Innehållsmässigt gäller samma som för vem som helst, läsning vidgar vyer och livsrum.

– Om man inte själv kan resa eller vara cirkusartist, jobba eller ha en relation, kan man uppleva allt det via litteraturen.

För läsombudet gäller det att hitta lämpliga lättlästa böcker, vilket inte alltid är lätt.

– Jag brukar alltid ha med mig kappsäcken med böcker när jag utbildar och arrangerar träffar. Många lånar böcker mellan kursdagarna. Många ger också boktips och frågar varandra.

Via läsombudsverksamheten har man också samlat in erfarenheter kring högläsning för dem som inte talar eller ger respons. Då använder man ofta olika material som stimulerar sinnen och gör läsningen intressantare.

– Flera läsgrupper använder material bredvid läsningen. En grupp använde till exempel snäckor och ett regnrör som rasslade som tropiskt regn när de läste en bok om att resa. Taktillböcker fungerar också egentligen för vem som helst.

Text: Laura Rahka

Foto: Ann-Britt Pada

Innehåll

<u>Carola är erfarenhetstalare och författare</u>	18
<u>Ny dagverksamhet på svenska</u>	20
<u>Radiokurs i Vasa</u>	21
<u>Bildhälsningar från självständighetsfesten</u>	22
<u>Diskussionskväll om självbestämmande</u>	23
<u>Lätt att ladda ner appar</u>	24
<u>Tyck till om tidningen</u>	25
<u>Idrottsdagarna fick pris</u>	25
<u>Föreningsinfo</u>	26

Skicka in material till nästa nummer senast den 19 april 2016 till gulapressen@fduv.fi.

Carola är erfarenhetstalare och författare

Carola Hägg bor i Karleby i Österbotten. Hon arbetar på arbetscentralen med att sy. På sommaren arbetar hon också i trädgården och i arbetscentralens lilla växthus.

– Jag älskar blommor och sköter också många växter hemma på Katarinegården, berättar Carola. På Katarinegården bor också min festman Jan. Vi tycker om att se på film tillsammans.

– Jag har varit på IT-läger och tycker om att surfa på internet.

– Nu löser jag också korsord så att jag inte sitter för mycket framför datorn. Ibland drömmer jag om att resa.

Erfarenhetstalaren Carola

– Jag är också med i Steg för Steg och har utbildat mig till erfarenhetstalare, berättar Carola.

Carola blev färdig erfarenhetstalare förra våren. – Steg för Stegs utbildningar har varit jätteroliga och viktiga för mig. Det bästa är alla nya kompisar som jag fått.

– Jag har talat på olika uppdrag och det har varit roligt att berätta om mitt liv, säger Carola.

Hon har haft uppdrag på Arbetscentralen och på Yrkesträningsskolan Optima i Kronoby.

– Optima var roligast, för där har jag också studerat.

– Det är chefen Sanna Lillbroända som ordnat mina talaruppdrag. Hon har också följt med mig som handledare.

Sanna är Kårkullas enhetschef vid Soldalens enhet i Karleby.

– Vi har haft roligt och jag väntar på nästa uppdrag.

Det blir antagligen på Villa Skola som är en svenskspråkig grundskola i Karleby.

Carola skriver

Carola tycker om att berätta med text.

– Jag skriver texter på datorn.
Jag har skrivit små historier och dikter.

Historierna kommer från hennes fantasi
och kan till exempel handla om en familj.

– De kan också handla om hundar och hästar
som jag tycker om.
Som yngre red jag mycket på hästar.

Carola var med i arbetscentralens diktprojekt.

– Vi gav ut en diktbok som heter *Livet*.
Dikterna är skrivna av oss som arbetar där.
Jag har skrivit sju dikter i boken.

Text: Calle Lindgren
Foto: Sofia Jernström

I boken *Livet – Dikter formulerade på Karleby arbetscentral* finns några av Carolas dikter.
Det här är en av dem:

Att kunna segla

Att kunna segla
Det skulle vara intressant

En liten tvåmans-segelbåt
Så att man kunde delta
i stora tävlingar

Jag hoppas att jag
med tiden
blir världsmästarinna

Om det är lagom hård vind
är det särskilt roligt
att segla

Carola Hägg

Tanya Palmgren, Sara Grönvall och Jennie Sebbas i Radio Valo studio
med ledare Rose-Marie Sundström.

Ny dagverksamhet på svenska

Radio Valo är en medieverkstad för personer med utvecklingsstörning. I januari startade Radio Valo en ny svensk grupp i Helsingfors.

Till Radio Valos nya svenska mediegrupp hör Tanya Palmgren, Jennie Sebbas och Jacob Lindblom som alla kommer från Grankulla.

Sara Grönvall som kommer från Esbo började på Radio Valo redan förra hösten. Sara är också med i den svenska gruppen som leds av Rose-Marie Sundström.

Rose-Marie har jobbat som journalist på Svenska YLE.

– Jag ville jobba på Radio Valo för att det verkade vara ett väldigt meningsfullt jobb, berättar Rose-Marie.

– Efter bara åtta dagar tillsammans har vi redan lärt oss massor, säger Rose-Marie.

– Vi har till exempel gjort ett musikprogram och på onsdagen gör vi en livesändning.

Sara berättar att hon tänker göra program tillsammans med kollegan Santeri Serimaa.

– Vi ska till exempel intervjua en läkare. Santeri kör frågorna på finska och jag på svenska, berättar Sara.

Tanya säger att hon kunde göra program om musik eller om DuvTeatern där hon också är med.

Jennie vet allt om Eurovisionen och skulle gärna göra program om schlager.

– Melodifestivalen kör ju snart igång, skrattar Jennie.

Från vänster: Rex Hartmann, Magnus Hansén (redaktör vid Radio X3M), Toni Sparv, Henrik Skön, Märta Westerlund (redaktör vid Radio X3M), Joakim Smeds, Johanna Karhulahti, Maria Wallén och Helena Ahlstrand.

Radio Valo i Berghäll

Radio Valo har flyttat från Kånala och finns nu i Berghäll i Helsingfors. I Berghäll finns också två andra verksamheter: textilverkstaden och butiken Luovilla och caféverkstaden IPI på Porthansgatan.

– De tre olika verksamheterna bildar ett helt nytt kollektiv i Berghäll, som är Helsingfors populäraste stadsdel, berättar Radio Valos ledare Markus Vähälä.

Intresserad av Radio Valo?

Om du vill veta mera om Radio Valo kan du kontakta Rose-Marie Sundström epost: rose-marie.sundstrom@lyhty.net.

Du kan läsa en längre artikel om Radio Valos svenska grupp och lyssna på radioinslagen som gjordes på kursen på www.stegforsteg.fi

Text och foto: Calle Lindgren

Radiokurs i Vasa

Radio Valo och Steg för Steg ordnade en radiokurs i Vasa ett veckoslut i december 2015.

Janne Nordlin var lärare på kursen. Janne lärde ut grunderna i att göra radio och hur man planerar ett inslag. Efter det fick deltagarna bekanta sig med tekniken.

Alla fick göra egna inslag. Några intervjuade medan andra helst ville bli intervjuade och någon var mest intresserad av att editera.

Editera betyder att klippa ihop till ett färdigt inslag.

Vi fick också göra ett studiebesök på Radio X3M och alla tyckte det var roligt. Vi fick vara med i direktsändning och se hur det går till.

Vi avslutade kursen med att lyssna på några av våra egna inslag. Dem kan du lyssna på här: www.stegforsteg.fi/radiokursen

Text: Calle Lindgren

Foto: Janne Nordlin

Bildhälsningar från självständighetsfesten

Lördagen den 5 december firade vi Finlands och vår självständighet på Restaurang Kajsaniemi i Helsingfors. Över 100 glada festdeltagare åt, minglade och dansade tillsammans.

Ida Nummelin.

Gun Sundström

Tanya Palmgren

Sebastian Gyllenberg

Rasmus Holst

Emmi Iivari och Roy Eriksson

Anders Ranta-aho, Jonne Tallberg och Niclas Jansson

Robert Virtanen

Torbjörn Gräsback

Mailen Murmann och Vivan Finnberg

Annika Nyström och Birgitta Lindberg

John Campbell med följeslagare

Flera bilder på webben

Alla bilder rymdes inte i tidningen. Du kan titta på flera bilder på webbsidan www.fduv.fi/sjalvstandighetsfest.

Om du var med på festen kan du ladda ner bilder på dig själv på samma adress.

Om du klickar på en bild öppnas den i ett större format. När du sedan högerklickar på bilden, kan du välja att spara på din egen dator.

Från vänster: Sofie Eriksson, Joakim Smeds, Heidi Klematis, Simon Nynäs och Ben Kronqvist (längst fram) diskuterade självbestämmande.

”Självständighet är att jag får vara den jag är.”

Susie Lång och Sebastian Gyllenberg

Gänget från Majparken.

Om självbestämmande i Jakobstad

Veckan kring funktionsnedsättning ordnades den första veckan i december år 2015. Steg för Steg, FDUV och DUV i Jakobstad ordnade en diskussionskväll om självbestämmande.

Vi pratade om att bestämma själv och om att säga vad man tycker. Träffen kallade vi för Gör Din Röst Hörd.

Annette Tallberg från FDUV berättade om hur det är för personer med utvecklingsstörning. Bestämmer man själv om saker i sitt liv? Vet man vilka rättigheter man har?

Vi delade in oss i en Steg för Steg-grupp och en grupp med föräldrar. Föräldrarna diskuterade bland annat lagar och service med Annette Tallberg. I Steg för Steg-gruppen fick deltagarna berätta om situationer då man bestämmer själv.

Många deltagare sa att det kändes viktigt både att få diskutera och att få träffa andra. Kvällen var lyckad och många önskade att vi ordnar fler träffar. Sammanlagt 9 personer deltog.

Tack till Jakobstadsnejdens DUV och Trey Howard som hjälpte till med allt. Steg för Steg planerar flera träffar under år 2016 i samarbete med andra DUV-föreningar.

Text och foto: Calle Lindgren

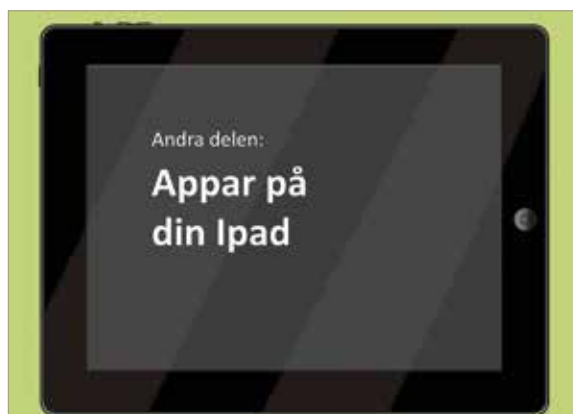

Utdrag ur Lättläst om Ipad

Här kan du läsa ett utdrag ur boken Lättläst om Ipad, som är den senaste boken i Lärums serie Lättläst it.

Boken ger klara och tydliga instruktioner om hur man använder en Ipad, som hur man laddar ner appar.

Lättläst om Ipad är alldeles ny, boken kom ut den 29 januari 2016. Du kan läsa mer om boken på sidan 7.

Att ladda ner appar (s. 35)

En app är ett program som du kan ladda ner till din Ipad. Det finns många olika typer av appar, till exempel spel och digitala tidningar. Det finns appar som är gratis och appar som kostar.

Att ladda ner en app från App Store (s. 48)

Innan du laddar ner en app är det viktigt att du kontrollerar om appen är gratis eller om den kostar.

Om det står GET i den blåa rutan betyder det att appen är gratis.

Om det står ett pris i den blåa rutan betyder det att appen kostar.

Att ladda ner en gratis app (s. 49)

Så här laddar du ner en gratis app: När du bestämt att du vill ladda ner en app trycker du en gång på den blåa rutan där det står GET.

Rutan blir grön och det står INSTALL. Det betyder installera eller ladda ner. Tryck en gång på den gröna rutan.

Det kan hända att du också måste skriva lösenordet till ditt Apple-ID.

När den gröna rutan blir en blå cirkel betyder det att appen laddas ner.

När appen är färdigt nedladdad trycker du på OPEN för att öppna appen.

Ska vår tidning fortsätta att heta Gula Pressen eller kunde namnet bytas till exempel till DUVpressen?

Tyck till om tidningen

På FDUV har vi funderat på att byta namn på den här medlemstidningen, samtidigt som tidningen skulle få ett nytt utseende.

För många år sedan döptes tidningen till Gula Pressen. På den tiden var den ett medlemsbrev som man kopierade upp på kopieringsmaskinen på förbundets kansli. Man använde alltid gult papper, och så började man kalla den för Gula Pressen.

I dag är Gula Pressen, eller GP, en riktig tidning med fyrfärgstryck. Att ha kvar ordet "Gula" i namnet är en rolig detalj för oss som känner till historien, men kan vara förvirrande för andra.

Namnet Gula Pressen är inte särskilt lättläst, och det berättar inte så mycket om vad vår tidning innehåller. Men vad skulle vara ett bättre namn på tidningen? En idé vi har är "DUVpressen".

Om du har ett annat förslag till namn kan skicka ditt förslag till oss per e-post till gulapressen@fduv.fi. Du kan också ringa Laura Rahka som gör tidningen på 040 503 72 30.

År 2015 ordnades idrottsdagarna på Åland. Bilden är tagen av Fredrik Scott.

Idrottsdagarna belönades

Finlands Svenska Idrott, FSI, är en förening som vill att alla ska ha möjlighet att idrotta och motionera.

FSI tycker att det är bra att DUV-föreningarna ordnar idrottsdagar där många idrottare har roligt tillsammans och samtidigt motionerar.

FSI ordnade i början februari en idrotts gala i Helsingfors. På galan hade en av talarna en fin klänning som auktionerades ut under galakvällen. Den i publiken som bjöd mest för klänningen fick ta den med sig hem. FSI ger pengarna för klänningen till FDUV.

Idrottsdagar ordnas varje eller vartannat år av DUV-föreningar i hela Svenskfinland. Förra sommaren deltog omkring 70 idrottare i Idrottsdagarna som ordnades på Åland. Över 130 personer var med.

Idrottsdagarna startades av Kårkulla vårdhem. DUV-föreningarna har ordnat dem sedan 1990-talet.

Idrottsdagar 2016 i Nykarleby

I år kommer idrottsdagarna att ordnas av DUV i Nykarleby 13–14.8.2016. Läs mera i nästa nummer av GP eller på fduv.fi/idrottsdagar.

År 2016

Föreningen
Steg för Steg
har ett spännande år framför sig.

Vårt projekt med erfarenhetstalare avslutas,
vi har nu 14 talare i hela Svenskfinland.

Vi får pengar av RAY också i år
och kan fortsätta med vår verksamhet.
Vi ska jobba aktivt med våra talare.
Du kan läsa om en av dem,
Carola Hägg från Österbotten på s. 18.

Steg för Steg firar också 20-årsjubileum.
Vi ger ut en liten jubileumsskrift,
och ordnar diskussionsträffar och storträff.
En diskussionsträff kan till exempel vara
tillsammans med din lokala DUV-förening.
Så gjorde vi i Jakobstad i december.
Träffen i Jakobstad kan du läsa om på s. 23.

Vi fortsätter att samarbeta med Radio Valo.
På s. 25 kan du läsa om vår radiokurs i Vasa
och om en ny dagverksamhet
på svenska i Helsingfors.

Läs mera på vår webbplats
www.stegforsteg.fi.

Pricka in i kalendern redan nu!

Militärläger 15–18.9.2016

Militärlägret arrangeras i Syndalen
i samarbete med Nylands Brigad
och Försvarsutbildningsföreningen MPK.

Boka datumen 15–18.9 redan nu
och kom med och lär dig
bland annat hur man marscherar i takt,
reser militärtält och gör upp eld
på ett säkert sätt.
Mera information i GP 2
som utkommer i maj 2016.

Folkdans i Åbo 14–16.10.2016

”Vi Kan” veckoslutet i Åbo
arrangeras även i år.
Boka redan nu veckoslutet 14–16.10
och kom med och dansa!
Mera information i GP 2
som utkommer i maj 2016.

DUV I KARLEBYNEJDEN

Fritidsprogram Våren 2016

- Fredag 30.1 Revy i Terjärv
 Fredag 13.2 Ut och äta
 Lördag 21.2 Dans i Såka
 Lördag 14.3 Mexikansk afton
 vid Solhemmet
 Fredag 27.3 Bowling
 i Kronoby kl 18.30
 Lördag 18.4 Friluftsdag med scouterna
 vid Gulan i Nedervetil
 Fredag 8.5 Biokväll
 Lördag 23.5 Avslutning med rökbastu
 i Nedervetil

Kontrollera tilläggsinformation och tider
 i föreningsspalten i ÖT under diverse.

Vill du ha e-post?

Meddela din adress till Elisabeth Hagström
 (kontaktuppgifter nedan).

ANMÄLNINGAR
 till Elisabeth Hagström
 senast torsdagen innan.

Ansvarig och kontaktuppgifter
 Elisabeth Hagström
 tfn 040 419 80 28
 e-post elisabeth@nedervetil.fi

WWW.KARLEBYNEJDEN.DUV.FI

DUV I NYKARLEBY

Vårterminen 2016

- Fredag 22.1 kl. 18.30
 Nykarleby församlingshem
 Servering 2 euro
- Fredag 29.1 kl.19.00
 IDROTTSGALAN i Stjärnhallen
- Fredag 5.2 kl. 18.30
 Nykarleby församlingshem
 Servering 2 euro
- Fredag 19.2 kl.18.30
 Nykarleby församlingshem
 Servering 2 euro
- Fredag 4.3 kl. 18.30 Pingstkyrkan
 Servering 2 euro
- Onsdag 16.3 kl.18.30
 DUV:s Årsmöte vid Juthbacka
 Kaffe och smörgås, ingen avgift
- Torsdag 24.3 kl. 18.00
 Vi samlas i Nykarleby församlingshem
 och dricker kaffe (2 euro).
 Sedan går vi tillsammans till kyrkan
 på skärtorsdagens passionsandakt.
- Lördag 9.4 Simhallsresa till Härmä
 Mera info senare.
- Fredag 22.4 kl. 18.30
 Nykarleby församlingshem
 Servering 2 euro
- Lördag 7.5 kl. 11.30
 Lunch på Restaurang Campen
 Vi samlas där kl. 11.15.
 Mera info senare.
- Information om sommarens resa
 meddelas senare.
- Om ni funderar över något kan ni ringa
 Gun-Britt Östman 050 322 96 08
 eller skicka e-post till gb.ostman@multi.fi.

WWW.NYKARLEBY.DUV.FI

Våren 2016

Friluftsdag på Vargberget, Närpes

Lördagen den 13.2 kl. 13-15
är det dags för friluftsdag på Vargberget.
Vi åker fyrhjuling och grillar korv.
Det bjuds på kaffe och dopp.
Anmälningar senast 6.2 till Linda.

Zumba Gold 19.3 kl. 13-15
Stenbackens skola, Närpes

ZumbaGold är ett enklare zumbapass
där du lär dig zumba från grunden.
Passet är uppbyggt på enkla koreografier
vilket gör det lättare för dig som aldrig dan-
sat. Lämplig för alla, även rullstolsbundna
kan komma med och ta sig en sväng om!
Anmälningar senast 11.3 till Linda.

Konstdag 9.4 kl. 13-15

Kom med på konstlördag med Sanna Ek.
Konstdagen hålls i Vänstugan i Närpes.
Det bjuds på mellanmål.
Anmälningar senast 1.4 till Linda.

Valborgsdans i Tjock

Lördagen den 7.5 kl.18-20.30
dansar vi in våren
på hembygdsgården i Påskmark.
Inträdet till dansen är 10 euro.
Kaffe och dopp ingår i priset.
Anmälningar senast 22.4 till Linda.
Dansen ordnas i samarbete med
Röda Korset i Tjock.

Anmäl dig till Linda, tfn 050 358 21 06
eller e-post sydosterbotten@duv.fi.

Välkomna med!

Kom med på

Biodag på Bio Rex och middag på Rosso
lördagen den 5 mars klockan 12.00.

Disko för skolbarn
med funktionsnedsättning
i Eksalen, Folhalsanhuset Wasa,
tisdagen den 15 mars klockan 17.30-19.30.
Samtidigt ordnas
en föräldraträff i kafferummet.

Anmälningar till
vasanejden@duv.fi eller 040 543 45 56.

DUV-dagar i Tammerfors 6-7.2.2016

På plats var omkring 50 medlemmar och aktiva från
olika föreningar runt om i Svenskfinland.

Fredrika Abrahamsson och Anna Öhman från DUV
i Västra Åboland.

DUV I KIMITONEJDEN

Våren 2016

TPS-KÄRPÄT match
Fredag 26 februari 2016
kl. 18.30–21.30
Plats: HK-areena

Ungdomsträffar
på Café Sågbacken
Lördag 5 mars, kl. 14.00–16.00
Lördag 23 april, kl. 14.00–16.00
Lördag 21 maj, kl. 14.00–16.00

DUV-träffar på Cafe Sågbacken
Tisdag 8 mars, kl. 18.00–20.00
Tisdag 19 april, kl. 18.00–20.00
Tisdag 17 maj, kl. 18.00–20.00

WWW.KIMITONEJDEN.DUV.FI

DUV I ÖSTRA NYLAND

Välkommen på

ÅRSMÖTE

Onsdag 16.3 kl.18.00

Föreningens stadgeenliga årsmöte
hålls onsdagen den 16 mars kl. 18.00
på Borgå folkakademi,
Runebergsgatan 16-18 i Borgå.

Kom med och diskutera
föreningens verksamhet!
Kaffeservering.

Årsmötet slutar cirka kl. 19.30

Mera information om vårens program
hittar du på föreningens webbplats..

WWW.ON.DUV.FI

Jonne Tallberg, Nan Björkskog-Lindborg
och Sofia Jernström.

Beatrice Wahlström och Daniela Spring från DUV i
Östra Nyland kollade in lättlästa böcker.

DUV I MELLERSTA NYLAND

Mera IMPRO med DuvTeatern

DuvTeatern ger fyra nya föreställningar
på Svenska Teaterns NICKEN-scen
i maj 2016.

Föreställningen heter
Välkommen på släktfest!
DuvTeatern utlovar sång, dans, dikter,
lagom långa tal, undångömda fotoalbum
och smaskiga familjehemligheter.
Allt improviserat förstås!

Improvisation betyder
att allt hittas på i stunden,
varken publiken eller skådespelarna
vet vad som kommer att hända.

Mera information: www.duvteatern.fi

WWW.VINGEN.FI

DUV I VÄSTNYLAND

Vi avslutade år 2015 med en lyckad julfest och självständighetsbal i Snåresalen, Ekenäs.

Efter juledigheten har klubben dragit igång med bowling (ojämna veckor på tisdagar) och klubbkvällar (jämna veckor, oftast torsdag).

Även Trixstar fortsätter öva som vanligt. Vår teatergrupp Magnitude övar varje vecka och det är spännande att se hur vår pjäs utformar sig. Teater Magnitudes egen, spännande tolkning av Snövit kommer att ha premiär i maj.

I januari började vi med simning i Ekenäs simhall som skall bli en regelbunden grej under våren.

Den 30 januari ordnade DUV i Västnyland ett karaoke- och diskoparty på Revvy i Ekenäs. Över 70 medlemmar från olika DUV-föreningar deltog i en lyckad kväll med sång, dans och mat.

Våren 2016

Lördag 20.2 Friluftsdag på Kisakeskus

Lördag 5.3 Pulkadag hos Guyen

Lördag 2.4 Shopping i Salo

Söndag 10.4 DUV-show i Karis

Söndag 24.4 DUV-show i Ekenäs

Mera uppgifter på vn.duv.fi
eller Facebook: [facebook.com/DUViVN](https://www.facebook.com/DUViVN)

WWW.VN.DUV.FI

Teater Magnitude övar Snövit. Foto: Chris Senn

DUV I VÄSTRA ÅBOLAND

Välkommen på föreningens

Årsmöte

22 februari 2016 kl. 18
i Folkhälsanhuset i Pargas (Blåa salongen)

Mera information på
vår webbplats aboland.duv.fi.

Simgänget i St. Karins.

Daniel sjunger karaoke i Ekenäs.

Johan sjunger karaoke i Ekenäs.

WWW.ABOLAND.DUV.FI

DUV PÅ ÅLAND

Våren 2016

Måndag 29 februari kl. 18.00
Allsångscafé på Tvärsan

Fredag 4 mars kl. 18.00–20.30
Disko på HandiCampen

Onsdag 9 mars kl. 12.00–13.00
Månadslunch på Arkipelag

Onsdag 9 mars kl. 18.00
FPA-informerar på HandiCampen

Måndag 11 mars kl. 18.00
Afterwork på Stallhagen

Måndag 21 mars kl. 18.00
Allsångscafé på Tvärsan

Onsdag 13 april kl. 12.00–13.00
Månadslunch på Arkipelag

Måndag 18 april kl. 18.00
Allsångscafé på Tvärsan

Torsdag 21 april kl. 18.00
Årsmöte på HandiCampen

Söndag 1 maj kl. 13.00 - 15.00
Första majfirande på Lottenberg

Torsdag–lördag 5–7 maj
Bowlingresa till Örebro

Tisdag 10 maj kl. 15.30–16.30
Friidrottsträningar startar

Onsdag 11 maj kl. 12.00–13.00
Månadslunch på Arkipelag

Söndag 15 maj kl. 14.30–16.30
Steg för Steg-träff på Lottenberg

Måndag 23 maj kl. 18.00–20.00
Friluftskväll på Lottenberg

Lördag 11 juni
FIGHT CANCER and RUN

Fredag–onsdag den 17–22 juni
BERGLUNDS TIVOLI
på Östra Utfarten

Mera info i Duvan 1/2016 och vår webb.

WWW.DUV.AX

Färre kamper, färre utbrott

UTMANANDE SITUATIONER I VARDAGEN

Kom och lyssna på experten Bo H. Elvén!

Tid och plats:

22.4.2016 Helsingfors, Mässcentrum (professionella)

23.4.2016 Helsingfors, Förbundet

Utvecklingsstörning / Kehitysvammaliitto (föräldrar och övriga närstående)

Den internationellt erkända psykologen och författaren Bo H. Elvén från Sverige föreläser för oss om utmanande beteende. Han berättar om hur vi kan ändra våra tillvägagångssätt och hur detta inverkar på våra brukare.

Elvéns kunskande utgår från neuropsykologi och känsloteorier. Han har tio års erfarenhet av att använda dessa teorier i arbetet med personer med funktionsnedsättning. Elvén belyser bland annat hur nedsatt vitalitet kan utlösa utmanande beteende.

Utbildningen simultantolkas.

Dagen för anhöriga ordnas i samarbete med Kehitysvammaisten Tukiliitto och FDUV.

Anmälningar och tilläggsuppgifter:
www.kehitysvammaliitto.fi/kalenteri

MIN UTGÅNGSPUNKT ÄR,
ATT MÄNNISKAN HAR RÄTT
ATT BLI SEDD.

GENOM ATT MINSKA
ANVÄNDNINGEN AV TVÅNG
MÅR ALLA BÄTTRE.

MAN BÖR FÅNGA UPP
PERSONENS STYRKOR.